

“Cities act, while nations talk!”

New Yorks tidligere borgmester
Michael R. Bloomberg

I FULD FART MOD NULLET

DET ER IKKE ALLE STEDER, DE HOLDER I FRIGEAR OG VENTER PÅ, AT VERDENS LEDERE GØR KLAR TIL AT SÆTTE SIG I TOPMØDESÆDET OG DISKUTERE NYE, GLOBALT BINDENDE KLIMAMÅL. MANGE BYER OG VIRKSOMHEDER HAR I ØJEBLIKKET DEN GRØNNE SPEEDER I BUND OG BLIKKET STIFT RETTET MOD ENERGIEFFEKTIVITET, BÆREDYGTIGE LØSNINGER OG ET FOSSILFRIT SAMFUND. OG SELVOM DET MÅSKE LYDER SOM ET STED ET STYKKE UDE I FREMTIDEN, SÅ ER SØNDERBORG-OMRÅDETS PROJECTZERO OG DEN AMERIKANSKE LUKSUSELBILSPRODUCENT TESLA TO TYDELIGE BEVISER PÅ, AT FREMTIDEN ALLEREDE RULLER DERUDAD OG ER NUTID HOS KLIMAPIONERERNES GRØNNE FRONTLØBERE.

AF MIKKEL BORDING ADFORMATION

Der er altid nogen, der er først med det nye. Og det behøver jo ikke altid være de største, der er de første. For mens USA's præsident Obama med sin nylige lancering af 'The Clean Power Plan' nu sammen med resten af den globale verden er ved at være klimaklar til at fokusere på de helt store og lange topmødelinjer på COP21 i Paris til december, så har Sønderborg-området, der arbejder på at blive CO₂-neutralt i 2029, allerede vist en bæredygtig vej til at fjerne byernes CO₂-udledning globalt.

Tilbage i 2007 tog Sønderborg Byråd en visionær beslutning om, at området skulle være et CO₂-neutralt vækstområde 20 år før resten af Danmark. Man kaldte visionen ProjectZero. Og her otte år senere har ideen om vækst og nye grønne arbejdspladser vist sig så bæredygtig, at området allerede har overgået egne forventninger og mere end indfriet det opstillede 2015-delmål på en reduktion på 25 pct. Sønderborg-området udledte nemlig sidste år hele 30 pct. mindre CO₂ end i 2007, og der er samtidig skabt 800 nye grønne arbejdspladser.

Den grønne vækstvej mod nullet fortsætter. Næste delmål er således at have halveret CO₂-udledningen i forhold til udgangspunktet, når vi når 2020. Og da Grænseløs stikker hovedet ind i direktørkontoret i ProjectZero-sekretariatet for at spørge til forventningerne, lyder det stålfast og med sønderjysk selvsikkerhed: "it's doable".

'Den Store Omstilling'

Peter Rathje hedder manden i poleposition for det, der i den del af Danmark går under det ambitiøse prædikat 'Den Store Omstilling'.

"Over hele kloden søger lande, byer og virksomheder efter bæredygtige løsninger, der både fungerer og hænger sammen økonomisk, miljømæssigt og socialt. Det, vi har gjort i Sønderborg, er, at vi i samarbejde på tværs af aktører har lagt en ned i detaljen gennemarbejdet plan – og fulgt den. Ja, den er ambitiøs. Og ja, den kræver, at alle – virksomheder, kommunen, borgere og forsyningsselskaberne – arbejder hen imod et fælles mål.

Men vi gør noget. Og vi får alt til at pege i én og samme retning. Vejen mod nullet. For ellers når vi ikke vores fælles mål," siger Peter Rathje og pointerer, at ProjectZero-visionen som fyrtårn gennemsynder alt i lokalsamfundet og strækker sig fra hverdagens kognitive arbejde med små klimaambassadører i den lokale børnehaven til strategiske beslutninger omkring mere og bedre energieffektivisering på områdets globale virksomheder.

"ProjectZero og Sønderborg-områdets store omstilling er historien om, at vi skaber løsninger gennem handlekraft og samarbejde i netværk på tværs af sektorer. Og det er historien om, hvordan vi sammen udvikler et grønt DNA, så også vores børn og unge bliver smittet af vores begejstring og allerede fra børnehaven lærer at begå sig i en bæredygtig og innovativ verden," siger Peter Rathje.

Hans allerbedste forklaring på ProjectZeros succes lyder, at projektet er så altfavnende og omsiggribende, at det for både Danmark og resten af verden skal ses som et demonstrationsprojekt, der viser, hvordan du får et helt område til på én og samme tid at reducere CO₂ og skabe nye vækstmuligheder. Og skoleeksemplet på, at intet er for småt for selv den største virksomhed, hvis bare pilen peger den rigtige vej mod nullet, giver Peter Rathje ved at gengive en lille anekdote om, hvordan LINAK's administrerende direktør og ejer, Bent Jensen, pludselig bliver opmærksom på en ellers overset detalje i produktionen af højdejusterbare skrive- og arbejdsborde.

"For straks at kunne køre et hæve-sænkebord op eller ned, når du trykker på en knap, så skal skrivebordet være i standbytilstand hele tiden. Det kræver strøm. Men hvor meget? Det blev undersøgt, og det viste sig muligt at reducere forbruget af standbystrøm i den kontrolboks, der styrer bevægelserne, til næsten ingenting. Samtidig har LINAK reduceret sit energiforbrug med mere end 30 pct. – godt på vej mod nullet. Og overalt i området ser vi en kæmpe opblomstring af grøn fjernvarme, solceller, vindenergi og andre energieffektive løsninger. Både i erhvervslivet og i private husstande. Og jeg er sikker på, at det er politikerens, virksomhedsledernes og forbrugernes fælles bevidsthed om effekten af den grønne omstilling, der har skabt dette øgede fokus på reduktion af CO₂ i hele vores område. Det handler om at have en vision, opstille ambitiøse mål for den og så hurtigt og effektivt arbejde sig derhen – i samarbejde. Og ja, Sønderborg-områdets borgere og virksomheder har jo vist, at det kan lade sig gøre og er rigtig godt på vej mod nullet," fastslår Peter Rathje.

Bæredygtig transport som mission

Californien er langt fra Als. Altså rent geografisk. Men dykker vi bare en smule ned i fortællingen om den virksomhed, der er gået forrest i udviklingen og udbredelsen af bæredygtig transport og haft heldet og dygtigheden til at lave en elbil med succes, så finder vi også her et grønt eventyr, der har bund i en mission og en konstant og kompromisløs stræben efter et visionært mål. For når det gælder fuld fart mod nullet inden for produktion af elbiler, ligger amerikanske Tesla helt ude i overhalingsbanen.

"Vi er et missionsdrevet firma. Vores mål er at accelerere verdens overgang til bæredygtig transport. Og når det nu er vores målsætning, så gør det os en del anderledes end mange andre bilfirmaer. Ja, virksomheder helt generelt."

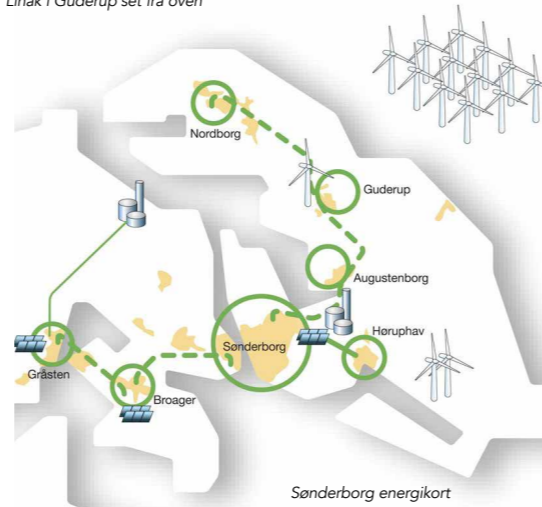
Peter Rathje

OM PROJECTZERO

ProjectZero er visionen om at skabe økonomisk vækst og nye jobs i Sønderborg-området baseret på omstillingen til et CO₂-neutralt samfund, så Sønderborg kan blive et CO₂-neutralt vækstområde i 2029 – 20 år før resten af Danmark. ProjectZero vandt i 2010 EU's Sustainable Energy Award for Sustainable Energy Communities og inspirerer til bæredygtig byudvikling i bl.a. Kina, Tyskland og Polen. Flere af byerne er godt i gang med lignende initiativer, assisteret af rådgivning og løsninger fra Sønderborg-områdets virksomheder.

Linak i Guderup set fra oven

Og kigger du ud på Europa og verden, så er der i øjeblikket rigtig mange steder, hvor der bliver arbejdet målrettet i den retning," siger Esben Pedersen og uddyber, at de enkelte lande har forskellige værktøjer til fra statslig side at fremme salget af elbiler.

Nødt til at understøtte udviklingen

Mens man i Finland vil sætte skatten på elbiler ned til 2,7 pct. over de næste tre år, overvejer den svenske regering at fordoble det kontante tilskud til dem, der køber elbiler fra 40.000 til 80.000 svenske kroner. Altså penge op af lommen for den svenske stat. Og også i Tyskland har de elspeederen i bund med meldingen fra forbundskansler Angela Merkel om, at der inden 2020 skal være en million elbiler i Tyskland – og at hun godt ved, at det koster hende penge. I Danmark og Norge forholder det sig noget anderledes, fordi vi ifølge Esben Pedersen "her er så 'heldige', at vi bare kan undlade at lægge afgift på, så skal elbiler nok helt af sig selv blive en succes."

"Det danske energisystem – undtaget transporten – skal være fossilfrit, når vi skriver 2035. Og 15 år senere skulle vi gerne opleve, at alt energiforbrug i hele Danmark er fossilfrit. Og det er mål, der er umulige at nå uden transportsektoren, der står for ca. en tredjedel af den danske

OM TESLA

Tesla Motors er en amerikansk produktionsvirksomhed, der er opkaldt efter Nikola Tesla. Virksomheden er kendt for at producere elbiler i luksusklassen. De begyndte produktionen i 2003 og lancerede i 2008 Tesla Roadster, der som den først rigtige sportsbil på markedet skabte international opmærksomhed. I dag producerer Tesla ca. 80.000 biler om året med en typisk rækkevidde på 500 km. I første kvartal af 2014 var Tesla den mest solgte bil i Norge.

Teslas fabrik i Fremont

CO₂-udledning. Og en af de allernemteste måder at reducere CO₂ på er altså bare at fylde vindmøllestrøm direkte ned i elbilen og køre af sted. I dag har den nye del af den danske bilpark en gennemsnitsudledning af CO₂ på 126 gram pr. kilometer, mens en elbil, der kører på vindmøllestrøm, har nul," siger Esben Pedersen og fortæller, at Teslas ladestationer – de såkaldte superchargere – udelukkende kører på vindmøllestrøm fra en stor vindmølle ved Lønstrup.

"Vi kan se, at der i år er blevet opladt, hvad der svarer til 5.000.000 km på vores danske superchargernetværk. Det er en CO₂-besparelse på 600 ton, så det er altså noget, der rykker. Men 4.000 elbiler i Danmark gør jo ikke den store forskel. I Norge er de oppe på at have 60.000 elbiler. De snakker om, at de skal op på 200.000, før det begynder at blive interessant. Og selvom der i Danmark sidste år blev sat rekord i antallet af solgte elbiler, så udgør de stadig langt under en pct. af det samlede salg. Det afgørende er stadig prisen. Alle lande vil rigtig gerne have elbiler, men så længe vi har at gøre med en dyr teknologi, bliver vi nødt til at understøtte udviklingen, især i de lande, hvor du ikke har bilbeskatning."

Samme historie som med mobiltelefonen

For at skubbe priserne den samme vej som CO₂-udledningen – nemlig nedad – er Tesla i gang med at bygge verdens største batterifabrik i Nevada, der skal producere et helt nyt batterisystem, Tesla PowerWall, der kan lagre energi i hjemmet, i selskaber og i elektrisk udstyr. Og ifølge Esben Pedersen er det ikke kun godt nyt, hvis du er den heldige ejer af en elbil. Det er også godt nyt for bl.a. solcelleejere, fordi de i fremtiden får mulighed for at gemme den overskydende strøm, deres solceller producerer, og derfor også har adgang til deres solcellestrøm, når solen ikke skinner.

"Ligesom med mobiltelefonen de sidste 20 år, så går det lige nu rigtig stærkt hos os med udviklingen inden for elbiler og batterier. Teknologien bliver hele tiden mindre, bedre og billigere. Og vores PowerWall vil kunne ændre hele måden, vi tænker energipolitik på. For når den

Teslas kommende Gigafactory i Nevada

Teslas PowerWall

enkelte husstand i fremtiden måske helt kan klippe navlestrengen til energimonopolerne, bliver der jo også mindre brug for en centralistisk tankegang, hvis du om aftenen blot kan bruge den strøm, solen har skaffet dig ved at skinne på dit hus hele dagen, f.eks. til at oplade din elbil. Og det er jo et fint supplement og bestemt et grønt skridt i den rigtige retning for os i den vestlige verden. Men i endnu højere grad udgør teknologien et kæmpe potentiale i tredjeverdenslande og på småøer, fordi PowerWall gør solceller langt mere brugbare. Ja, faktisk kan det betyde, at mange udviklingslande måske helt kan springe en 'gridkonstruktion' med store centrale kraftværker over og udelukke de sikre sig strøm via sol og vindkraft," forklarer Esben Pedersen, der sammenligner udviklingen med, at man mange steder har sprunget alt, hvad der hedder fastnet, over og hoppet direkte til mobiltelefoner og mobile netværk.

Tilbage i Sønderjylland er det præcis den slags pionerånd og teknologiske initiativer, som Tesla står for, der begejstrer og blæser masser af lysegrøn inspirationsluft ind over Sønderborgs ProjectZero. Og Peter Rathje har da heller ikke svært ved at forestille sig, hvad den slags grøn og bæredygtig innovation kunne komme til at betyde for verdens samlede CO₂-regnskab.

"Det er netop sådanne visioner om, hvordan teknologi og naturvidenskab kan bruges til at skabe et bedre liv, der skal bringe os mod nul. Vi er stolte af, at en stor del af vores virksomheder i Sønderborg-området også er i fuld gang med at udvikle nogle af de nye teknologiske løsninger til at spare på energien, som hele verden sukker efter. Og vi er stolte af at åbne dørene for omverdenen og vise, hvordan vi som borgere, institutioner, virksomheder og forsyningselskaber i fællesskab omstiller os til en bæredygtig CO₂-neutral fremtid og samtidig skaber vækst og nye jobs," siger Peter Rathje.

I 2010 vandt ProjectZero EU's Sustainable Energy Award for Sustainable Energy Communities. Og når Peter Rathje ikke sidder på kontoret i Sønderborg, rejser han verden rundt og deltager i en lang række by-netværk og samarbejder

både nationalt og internationalt. Han underkender ikke, at det er de store politiske beslutninger i f.eks. det nært forestående COP21, der danner rammen, men samtidig understreger han byernes og byområdernes afgørende rolle som grønne frontkæmpere i klimakampen.

"Sønderborg-området viser viljen til at igangsætte og virkeliggøre nye forretningsdrevne koncepter, udvikle nye løsninger og indlede nye partnerskaber i et samarbejde baseret på, at nye klimakloge løsninger giver en økonomisk gevinst for den enkelte borger og virksomhed. Vi har f.eks. noget, vi kalder en 'Charlieordning', hvor energivejleder Charlie Lemtorp indtil videre har haft over 1.200 familier gennem et program, der skal lære vores borgere at bruge energien anderledes – ja, bedre! Og det er alt fra sparepærer og det ekstra køleskab i skuret, der står og pumper energi for at holde to øl kolde, til mere isolering og udskiftning af de gamle vinduer og flere solceller på taget. Og ja, alt det er jo med til at skabe vækst i området. Og nej, Sønderborg er hverken USA, Kina eller en C40-by, men projektet er alligevel noget, der skaber stor opmærksomhed så langt væk som Haiyan på Kinas østkyst, hvor de også har stort fokus på en bæredygtig og grøn omstilling. Og med reference til et verdensberømt tweet fra New Yorks tidligere borgmester Michael R. Bloomberg, så er jeg ikke et sekund i tvivl om, hvorfor ProjectZero er så godt på vej til at lykkes. For som han siger 'Cities act, while nations talk!' Og ja, jeg er enig. Det kan lade sig gøre," fastslår Peter Rathje.

Information:
projectzero.dk
teslamotors.com/gigafactory